

Personer med æggestokvæv er fra Venus

AF [Lasse Lavrsen](#)

Køn: Da det i sommer blev juridisk muligt at skifte køn, skabte det sproglige udfordringer i lovgivningen. Nu kan mænd føde børn og kvinder donere sæd, så begreberne må genskrives, og det kan ændre fundamentalt på vores opfattelse af kønnene.

I rigtig, rigtig mange år har det ikke været muligt for mænd at føde børn eller blive gravide, men i sommer måtte kvinder opgive det særlige privilegium. Med den nye cpr-lov blev det nemlig muligt juridisk at skifte køn, hvis man biologisk set er født som kvinde, men føler sig som en mand – eller omvendt. Dermed kan du altså godt være en mand i dit pas og samtidig være fuldt udstyret med livmoder og æggestokke. Ja, eller omvendt.

Det har givet et par udfordringer rundt omkring i lovteksterne, og særligt på sundhedsområdet har man måttet genlæse teksten for at undgå misforståelser. For nyligt ændrede man således flere steder ordene ”pige” og ”kvinde” til: »person med livmoder eller æggestokvæv«, ligesom en mand i loven om assisteret reproduktion ikke længere er en mand, men »en person med mindst én testikel«.

Andre steder er ”kvinde” rettet til ”den gravide” eller bare ”personen”, som for eksempel i bekendtgørelsen om gratis hpv-vaccine til særlige persongrupper, hvor det før hed »børn under to år, der er født af en kvinde med hepatitis A« hedder det nu »... født af en person med hepatitis A«.

»Det kan jo principielt set godt være en mand, som har født barnet,« som en jurist i Sundhedsministeriet forklarer det, mens hun understreger, at man ikke har foretaget ændringerne af politiske eller moralske årsager.

»Det er udelukkende et spørgsmål om rettigheder. Ja, nogle gange er det jo fantastisk at lave lovgivning, og her har øvelsen jo altså været at finde bestemmelser, der kunne omfatte de relevante personer,« siger hun.

Ordets skaberkraft

Men begrebsændringerne kan ændre meget mere end rettigheder – det kan i sidste ende ændre hele vores syn på kønnene og gøre os langt mere ligestillede, forklarer Hanne Erdman Thomsen, der er lektor på CBS og med i forskningsprojektet DanTermBank, som er i gang med at etablere en national

term- og vidensbank.

[fakta-1]

»Hvis denne her sprogbrug breder sig, vil det ændre hele vores måde at se på køn på,« siger hun.

»Selv om dette område i første omgang er blevet åbnet af de tekniske muligheder, man har fået til at kunne skifte køn, er det en væsentlig forudsætning for, at man også ændrer selve opfattelsen af de muligheder, at man også ændrer sproget. Det er i sproget grænsedragningen foregår. Det er en slags cirkel: Først opstår muligheden fysisk, så har man brug for det juridiske, så kommer sproget og til sidst det mentale.«

Bodil Nistrup Madsen er professor på CBS og projektleder af DanTermBank og har i mange tilfælde rådgivet offentlige myndigheder om begrebspræcisering, og for hende er sproget selve værktøjet til at forstå og implementere nye begreber i vores forståelsesramme.

»Sproget har en helt enorm kraft i selve vores forståelse for de nye begreber, og derfor er vi nødt til hele tiden at forny vores sprog,« siger hun.

»Det er først, når sproget kommer til, at vi også kan begribe dem. Det er også derfor, det fylder så meget i rettighedskampen. Både for køn og minoriteter.«

Som eksempel fortæller Bodil Nistrup Madsen, at hun for et par år siden deltog i et helt seminar, der handlede om, man nu skulle ændre betegnelsen ”jomfruhinde” til ”kønskrans”.

»Det var nogle grupper af jordemødre, der meget gerne ville have lavet det om, fordi det gav anledning til misforståelser.«

På samme seminar talte man også om ordet ”skamlæber” over for ”kønslæber”, men i det tilfælde påpeger Bodil Nistrup Madsen den helt faste regel, at man bør vælge det ord, der ikke kan forstås nedsættende.

I øjeblikket arbejder hun med at få ændret sygdomsbetegnelsen ”slidgigt” til ”artrose”, fordi det ikke skaber en forkert association til en sygdom, hvor man skal holde sig i ro.

Mellem saft og juice

Hanne Erdman Thomsen giver andre eksempler i produktbeskrivelser, hvor der lovgives meget restriktivt om, hvad man må kalde sine produkter.

»Det har stor betydning – ikke bare for salget, men for hele vores opfattelse og modtagelse af produkterne,« siger hun og nævner kampen mellem juice og saft som eksempel.

»Juridisk set er det afgjort af andelen af sukker, frugt og vand, men betegnelsen er så vigtig, at du kan ændre hele din opfattelse af smagen, hvis du får at vide at det du drikker er juice, selv om det juridisk set er saft.«

Indtil videre er det kun Sundhedsministeriet, der har valgt at ændre i lovteksten på baggrund af sommerens ændring i cpr-loven, men adskillige andre ministerier er i berøring med problemstillingen. Justitsministeriet og Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold har kønsspecifikke love, ligesom Forsvarsministeriet blandt andet i loven om værnepligt specifikt bekendtgør, at »enhver dansk mand er undergivet værnepligt«.

At den mand så biologisk set er en kvinde, får ikke ministeriet til at ændre ordlyden, forklarer de i en mail.

»Forsvarsministeriet konkluderede, at det er det juridiske køn, der er afgørende for, hvorvidt en person er omfattet af værnepligten, uanset det biologiske køn,« skriver de og konkluderer:

»Forsvaret indhenter halvårligt cpr-numre fra Det Centrale Personregister, og cpr-numrene afgør, hvorvidt personer er pålagt værnepligt i medfør af værnepligtsloven. Forsvarsministeriet har således ikke planer om at ændre lovgivningen i forhold til det stillede spørgsmål.

Så måske nogle unge mænd kan se en smutvej uden om den dårlige ryg, hvis de gerne vil undgå et års tid i trøjen.